

Проблемним аспектом діяльності новоствореного органу вбачається відсутність чітко визначеного механізму звітності Державного бюро розслідувань перед суспільством. З врахуванням того, що одним із факторів створення Державного бюро розслідувань була фактична неможливість кримінального переслідування високопосадовців через розгалужену систему корупційних відносин, це критично знизило рівень довіри та підтримки суспільства правоохоронних органів. У зв'язку з цим основним критерієм оцінки ефективності діяльності Державного бюро розслідувань має стати саме рівень довіри населення до цього правоохоронного органу. Визначення такого рівня необхідно здійснювати, аналогічно до рівня довіри до Національної поліції України, шляхом проведення незалежного соціологічного дослідження (Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19/print1509556139798038>).

Зараз, відповідно до статті 3 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» Державне бюро розслідувань організовується і діє на засадах відкритості та прозорості для суспільства та демократичного цивільного контролю, підзвітності і підконтрольності визначеним законом державним органам. Однак, вказана підзвітність і підконтрольність державним органам може негативно вплинути на практику протидії злочинів Державним бюро розслідувань. Доцільним вбачається певна автономізація статусу, наприклад, як Національного антикорупційного бюро України.

***Науковий керівник:** завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України Дрьомін Віктор Миколайович.*

Прижбило О. В.

аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного університету «Одеська юридична академія»

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДБР

Статтею 6 Закону України «Про державне бюро розслідувань» (далі — ДБР) встановлено систему повноважень ДБР, одним з яких є здійснення інформаційно-аналітичних заходів щодо встановлення

системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до його компетенції (Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-19/paran38#n38>).

Для успішного виконання завдань щодо встановлення системних причин та умов злочинності, підрозділи ДБР повинні використовувати науково обґрунтовані засоби кримінологічного забезпечення протидії злочинності, одним з яких є кримінологічне прогнозування.

Система кримінологічного забезпечення протидії злочинності має вчасно реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві. Особливої значущості ця ознака набуває в період постійних змін і перетворень (наприклад, реформування системи МВС України, судової системи, прокуратури тощо) (Бесчастний В. М. Щодо ознак системи кримінологічного забезпечення протидії злочинності / В. М. Бесчастний. // Науковий вісник Херсонського державного університету. — 2016. — № 6. — с. 54).

Кримінологічне прогнозування — засіб діагностування у формі передбачення майбутнього стану явищ, процесів, фактів, діяльнісних проявів, що складають предмет кримінології або мають кримінологічне значення та відіграють роль об'єктів прогнозування. Останнє здійснюється з метою врахування прогнозу їхніх змін для забезпечення адекватного коригування управління діяльністю щодо запобігання та протидії суспільно-небезпечному функціонуванню цих об'єктів (Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн / А. П. Закалюк. — Київ: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. — с. 393).

Кримінологічне прогнозування — це наукове передбачення основних змін розвитку злочинності, окремих її форм, груп чи видів злочинів або вірогідності вчинення злочину окремою особою. Кримінологічне прогнозування являє собою процес науково обґрунтованого пізнання майбутнього рівня, динаміки і структури злочинності завдяки вивченню тенденцій розвитку цього явища в минулому. Кримінологічний прогноз — це підсумкове судження із процесу прогнозування про стан злочинності та її перспективні характеристики майбутньому (Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни. — 2-ге вид. перероб. і доп. — Х.: Право, 2009. — с. 81-82).

Предметом кримінологічного прогнозування є процес пізнання майбутнього стану явищ, фактів, діяльнісних проявів, що становлять предмет кримінології або мають кримінологічне значення, з метою

забезпечення управління діяльністю у сфері їхнього функціонування (Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн / А. П. Закалюк. — Київ: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. — с. 392).

Варто відзначити, що кримінологічне прогнозування розподіляється на: поточне, короткострокове, середньострокове і перспективне.

Поточне (оперативне) прогнозування передбачає обробку та аналіз тенденцій злочинності на короткотривалий термін (1-2 дні), що залежить від актуальної криміногенної обстановки в тому чи іншому регіоні. Короткострокове прогнозування здійснюється, як правило, на період 1-2 роки. Середньострокове прогнозування застосовується при прогнозуванні розвитку криміногенної ситуації на більш тривалий період (як правило — до 5 років). Перспективне, або довгострокове прогнозування повинно здійснюватись підрозділами ДБР у співпраці з науково-дослідними установами, вченими, експертами та має спрямовуватись на тенденції та закономірності розвитку злочинності на тривалий період (5-10 років).

Кримінологічний прогноз має вирішувати наступні питання:

- 1) які фактори і як саме впливатимуть на злочинність;
- 2) які категорії осіб, що віднесені до підслідності ДБР, найбільш вірогідно можуть ставати на злочинний шлях;
- 3) як виглядатимуть кількісні та якісні показники злочинності на той чи інший період (стан, рівень, структура, характер, динаміка);
- 4) які заходи протидії злочинності найбільш дієві.

В юридичній літературі представлено понад 150 різних методів кримінологічного прогнозування, серед яких найбільшого поширення набули: метод екстраполяції, метод експертних оцінок, метод моделювання. Вищезазначені методи, як правило використовуються комплексно.

Метод екстраполяції полягає в тому, що висновки, які були отримані при вивченні рівня, динаміки і структури злочинності у минулому, розповсюджуються на її тенденції у майбутньому за допомогою статистичних методів дослідження динамічних рядів. Цей метод використовується при короткостроковому прогнозуванні (Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни. — 2-ге вид. перероб. і доп. — Х.: Право, 2009. — с. 84).

Моделювання являє собою спрощений образ (схеми, опис) прогнозованого кримінологічного об'єкта, що відображає його істотні сторони (властивості).

Метод експертних оцінок полягає в узагальненні думок фахівців щодо можливих змін кількісних і якісних показників злочинності за

прогнозований відрізок часу (Бузало П. М. Кримінологія: Навч. пос. / П. М. Бузало, С. Ф. Денисов, О. В. Кириченко. — Київ: Центр учбової літератури, 2007. — с. 52).

При цьому слід враховувати, що кримінологічне прогнозування носить ймовірнісний характер. Наукове передбачення злочинності завжди пов'язане з проблемою невизначеності, тому що навіть при самому ретельному вивченні процесів, що впливають на злочинність, неможливо передбачити всі можливі варіанти її майбутніх змін. Основне завдання даного виду прогнозування полягає в тому, щоб знайти необхідне рішення проблеми боротьби зі злочинністю в умовах невизначеності, звести до мінімуму її ступінь, дати прогноз, в максимальній мірі наближений до майбутньої об'єктивної реальності.

***Науковий керівник:** завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України Дрьомін Віктор Миколайович.*

Куровська О. О.

аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного університету «Одеська юридична академія»

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

В ході реформи правоохоронних органів в Україні, відповідно до зобов'язань України при вступі до Ради Європи та коаліційної угоди між парламентськими партіями Верховної Ради України VIII скликання, Законом України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII було законодавчо передбачено новий правоохоронний орган — Державне бюро розслідувань. Як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, Державне бюро розслідувань було утворено Постановою Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного бюро розслідувань» від 29.02.2016 № 127. Саме створення даного органу від самого початку стало напрочуд конфліктним та тривалим, проте це не завадило йому зайняти своє місце в системі кримінологічної безпеки України.

Тема правового статусу Державного бюро розслідувань є цілком новою для вітчизняної науки, тому наукових публікацій з цьо-